

Агитатордын БЛОКНОДЫ

1983

МАРТ

3 №

Бастыра ороондордын пролетарийлери, бириккилегер!

АГИТАТОРДЫҢ БЛОКНОДЫ

КПСС-тин Горно-Алтайский обкомынын
пропаганда ла агитация бөлүги

1983 i.
март
3 №

Алтайдын бичиктер чыгарар издательствозынын
Туулу Алтайдагы бөлүги

БЛОКНОТ АГИТАТОРА

Редакционная коллегия

Подписано в печать 23.03.83. АН 09399. Формат 60x84^{1/16}.
Усл. п. л. 1,86. Уч.-изд. л. 1,71. Тираж 540 экз. Заказ 1302.
Цена 4 коп.

Горно-Алтайское отделение Алтайского книжного издатель-
ства, 659700. г. Горно-Алтайск, ул. Горно-Алтайская, 36.
Горно-Алтайская типография, пр. Коммунистический, 27.

ЛЕНИН КӨРГҮСКЕН ЖОЛЛО — КОММУНИЗМГЕ

22 апрельде бистин Төрөлистин албатылары, олорло кожо бастыра телекейдин ишкүчиле јаткандары Маркстын-Энгельстин революционный үредүзин ичкери көндүктирген, Советский Союзтын Коммунистический партиясын төзөгөн, улу јаан социальный революцияны — Октябрьский революцияны башкарган ла телекейде баштапкы социалистический государствоны төзөгөн, телекейдин ишмекчи клазынын, бастыра ишкүчиле јаткандардын башчызы Владимир Ильич Лениннин чыккан күнинен ала 113-чи жылдыгы толгон јакшынак күнди темдектеер.

В. И. Лениннин ады-јолы телекейдин прогрессивный албатызына анчада ла јуук ла кару. «Јер-үстинин бастыра талаларында улу Лениннин ат-нерези базынчыкла, праволор јок болгоныла, күчин јидиргениле от-калапту тартыжуга кычыру, коммунизмнин амадулары јенери учун исторический тартыжуда ийде, јуучыл бирликти тынгыткан арга болуп угулып јат» деп, бистин партиябыстын документтеринде айдылган.

«Быжу интернационалист кижии болгон В. И. Ленин пролетариатты революционный јолдо бириктирери учун кыйа баспай турумкай тартышкан. Ленин политический ле төзөмөл ишти ойгор башкарып билер башчы болгоны, онын айдары јок иштегкейи коммунисттердин јуучыл организациясынын арга-чыдалын, пролетариаттын революционный ийде-күчин ле албатылар национальный тен праволорлу ла бирлик болорго амадаганын јаңыс эдип бириктирген» деп, КПСС-тин Төс Комитединин «Советский Социалистический республикалардын Союзы төзөлгөннин 60-чы жылдыгы керегинде» деп јөбинде айдылды.

Маркстын ла Энгельстин үредүзиле кыйыш јоктон башкарынып, Владимир Ильич Ленин классовый тартыжунын телекейлик јолына турала, телекейдин албатыларынын јүрүминде болуп турган керектерди, јаңы исторический айалганы диалектико-материалистический эп-сүмеле ончо јанынан тереңжиде шүүп көрөлө, марксизмнин бастыра бөлүктерине јаңы теоретический түп-шүүлтелер эдип байгыскан, марксизм-

нинг үредүзининг өзүминде жаңы ой ачкан. Онын учун марксизм-ленинизмнинг интернациональнй үредүзи бирлик болуп, јердин үстиле јенүлү таркап, бойынын маанызынын алдына там ла көп улус бириктирип турганын темдектеерибисте бис Марксла кожо Ленинди адап јадыс.

Улу Лениннинг үредүзи бүгүн јаан жүрүмдү болгоны совет албатынын улу јаан керектеринде, социализмнинг ороондорынын једимдеринде, телекейлик коммунистический ле национально-јайымданар тартыжунын јенүлеринде көрүнөт.

Совет албаты улу Ленин көргүскен јолло барып, Коммунистический партия башкарганыла ичбойындагы контрреволюцияла, тыш јанынан јуулап келген интервенттерле тартыжуда Октябрьдын једимдерин корулап алала, ороондо социалистический индустриализация өткүрген, јурт хозяйстводо коллективизация эткен, культурный революциянын јаан программазын бүдүрген, национальнй суракты чындык бүдүрери јанынан јозокты телекейге көргүскен деп, СССР төзөлгөнinin 60-чы јылдыгы керегинде КПСС-тин Төс Комитедининг јөбинде темдектелди. «СССР Союзы төзөлгөни — Владимир Ильич Лениннинг үредүзин, национальнй политиканын ленинский ээжилерин жүрүмде бүдүргени» деп, Төс Комитеттинг јөбинде айдылган.

Совет улустын ат-нерелү ижи бистинг ороонды тын ийделү социалистический ороон эдип јарандырды. Эмди СССР көп керектер аайынча телекейде баштапкы јерлерде турул јат.

В. И. Ленин чыккан күннен ала кажы ла јылдыкты бис жаңжыкканы аайынча улу башчынын ат-нерезин жаңыс ла эске алынарга темдектеп турган эмезис. Бис оныла колбой Лениннинг үредүзи аайынча партиянын революционно-јаңыртаачы ижинин итогторын көрүп, бойыстын жүрүмисти ле эткен керектеристи Лениннинг кереес јакылталарына түндөштирип јадыс.

В. И. Лениннинг чыккан күнинен ала быјылгы јүс он үчинчи јылдыкты совет албаты бистинг Төрөлистинг историязында јакшынак күнди — СССР төзөлгөнinin 60-чы јылдыгын байрамдаганынан улам болгон бийик политический көдүринде ле эрчимдү иштин айалгазында, партиянын XXVI съездининг, КПСС-тин Төс Комитедининг 1982 јылда май ла ноябрь айларда өткөн Пленумдарынын исторический јөптөрин, СССР-динг Аш-курсакты көптөдөр программазын бүдүрери учун тартыжуда јаан једимдерле уткып турулар.

КПСС-тин Төс Комитедининг Генеральнй качызы нөкөр

Ю. В. Андропов партиянын Төс Комитединин былтыр ноябрь айдагы Пленумында ла СССР төзөлгөнүнүн 60-чы жылдыгына учурлалган торжественный жуунда айткан куучындарында бистин ороон он биринчи бешжылдыктын өткөн жылында коммунизмди төзөп бүдүрер жолдо ичкери жаан алтам эткенин темдектеген. 1981 жылга көрө, орооннын национальный кирелтези 12 миллиард салковойго көптөйлө, 500 миллиард салковойды ашкан. Онын төрт үлүзинин экүзи албаты тузаланарына чыгымдалган. Промышленный производствонун кеми өскөн, транспорттын бастыра бүдүмдери ле кош тартары көптөгөн, жаңы төс фондтор төзөлөлө, иштеп баштаган. Албаты-хозяйстводо иштин арбыны 2,1 процентке өскөн.

Колхозтордын ла совхозтордын ишчилери күннин аайы сүреен коомой айалгада журтхозяйствонун продукцияны бойынын өйинде жуунадары ла государствого табыштырары жанынан жаан иштер өткүрдилер.

Совет албатынын жадын-жүрүминин кемин бийиктедери жанынан планда темдектелген иштер жегүлү бүдүп туру. Албаты-хозяйстводо ишмекчилердин ле служащийлердин ай сайын орто тооло иштеп алып турган акча жалы 1981 жылда 172,5 салковойдон, 177,3 салковойго көдүрилди, колхозчылардын ижи учун төлөөри 4 процентке өскөн.

Албаты-калык тузаланатан общественный фондтордон 128 миллиард салковойдын жегилтелерин алды, ол 1981 жылдагызынан 5,8 миллиард салковойго көп. Оны аяруга алза, ишмекчилердин ле служащийлердин айына орто тооло алып турганы 246 салковойго једип јат.

Ажындыра пландалганы аайынча балдарлу билелерге государствонун болужы тынгыган. Албаты-хозяйствонун кезик бөлүктеринде иштеп турган улустын акча-жалы бийиктедилди. Пенсияла јеткилдеер иш онон ары јарандырылган.

Улус журтап јадар 107 миллион квадратный метр текши кемдү туралар, көп школдор, профессионально-технический училищелер, поликлиникалар ла больницалар, балдардын садтары ла яслялар, социально-культурный ла бытовой учурлу өскө дө объекттер тудулган.

1982 жылда промышленностьто ло журт хозяйстводо бир канча јакшы једимдерге Туулу Алтайдын ишчилери база једип алдылар. Товарный продукцияны эдип табыштырар планы областьтын промышленнозы 101,6 процентке, иштин арбынын өскүрер јакылтаны 103,2 процентке бүдүрген. Тракторлорды, автомобильдерди ле двигательдерди ре-

монтоор план ажыра бӱткен, планга ӱзеери 3,2 мунг кубометр јуунты темирбетон, 20,2 мунг декалитр алкоголи јок суузындар, 123 тонна калаш эдимдер, 80 тонна ӱстӱ сырлар, 4,4 мунг электросамоварлар эдилген. Культурно-бытовой учурлу ла хозяйство тюзаланар товарлар эдер план бӱткен. Культбыйтын товарларын эдери, 1981 јылга кӱрӱ, 3 процентке кӱптӱгӱн.

ӱткӱн јылда кӱннинг аайы јарамыкту эмес те болгон болзо, јурт хозяйствонунг ишчилери государствого эт, сӱт, тӱк, ноокы, аннын мӱӱзин табыштырар планы бӱдӱрип салдылар. Областын колхозторы ла совхозторы государстводон 458 трактор ло ологго 216 прицеп, кош тартар ла ангулу јазалду 305 автомобиль, аш јуунадар 46 комбайн, ӱскӱ дӱ машиналар ла јазалдар алган шылтуунда јурт хозяйствонунг материально-технический јепсенген кеми чик јок бийиктеди.

Транспорттын ижи, саду, эл-јон курсактанар предприятиелердин ижи, албаты-калыкты бытовой јанынан јеткилдеери оног ары јаранды. Ишкӱчиле јаткандардын јадын-јӱрӱмининг кеми бийиктеди. Государствонунг ла колхозтордын акказыла улус јуртап јадар текши кеми 54,7 мунг квадратный метр туралар тудулды, Горно-Алтайск горӱдто 6-чы номерлӱ школды ӱзеери 200 бала ӱренерине элбеткен, 280 бала јӱрер эки сад, пионерлердинг 100 јерлӱ лагери тудулган.

Иштеп алып турган акча-јал ла эл-јон текши тюзаланар фондтор ӱскӱниле кожо албаты-калыктын быжу кирелтелери оног ары кӱптӱди. Акча чеберлеер кассага акча салып турган улустын тоозы 4,7 процентке, салынган акча 5,6 процентке кӱптӱди. Ада-Тӱрӱл учун Улу јууда турушкан улусты пенсияла, материально-бытовой јанынан јеткилдеерин јарандырар иш оног ары ӱтти. Областын ишкӱчиле јаткандарынунг материальный ла культурный керексигенин толо јеткилдеерине ајару тынды.

Туулу Алтайдын ишчилерининг ижининг једимдерин партия ла Советский башкару бийик темдектедилер. 1982 јылдын итогторы аайынча Кош-Агаш ла Шебалин аймактар КПСС-тинг Тӱс Комитедининг, СССР-динг Министрлерининг Соведининг, ВЦСПС-тинг ле ВЛКСМ-нинг Тӱс Комитедининг улалып јӱрер Кызыл мааныларыла кайралдалган, а Кан-Оозы аймак, Кош-Агаш аймактын Калининнинг адыла адалган, «Кызыл Мааны» колхозторы, Кан-Оозы аймакта «Путь Ильича» колхоз, Кӱксуу-Оозы аймакта СССР-динг 60-чы јылдыгынын адыла адалган, Шебалин аймакта «Каракольский» совхозтор РСФСР-динг Министрлерининг Соведининг

нинг ле ВЦСПС-тин улалып жүрер Кызыл мааныларыла кайралдалган.

Областын ишчилери он биринчи бешжылдыктын үчинчи жылын эрчимдү ишле баштадылар. Акташтагы рудоуправление, «Электробытприбор» завод, бос согор фабрика, ченемел өткүрер Горно-Алтайский агашкомбинат кварталдын пландарын бастыра көргүзүлөр аайынча ойиненг озо бүдүрдилер.

Баштапкы кварталдын пландалган жакылталарын бүдүреринде журттын ишчилери база жакшы једимдерге једип алып турулар. Энг артык једимдерге Майма, Шебалин ле Ондой аймактардын хозяйстволоры једип алгылайт.

Эмди мал өскүреринде энг ле каруулу ой — малды жакшы кыштадып чыгарары. Бу иш јенүлү өткөниненг 1983 жылдын пландары ла социалистический молжулары бүдери камаанду.

Быжылгы жылда областын журт ишчилеринин алдында јаан задачалар туруп јат. Область государствого 41,5 мун тонна сүт, 26,5 мун тонна эт, 31,1 мун центнер тук, 161 центнер аннын мүүзин, 2250 тонна маала ажын, 2600 тонна картошко табыштырар учурлу.

Пландар јаан, је оморды бүдүрер аргалар бар. Јагыс ла ол аргаларды билгир тuzаланары керектү. Предприятиелерде, стройкаларда, колхозтордо, совхозтордо улус бийик арбынду иштенгедий айалга јеткилделер учурлу.

Кажы ла ишчи ак-чек иштенгениненг государствонын тургускан пландары бүдери камаандузын улус билип турарын јеткилдеер керек деп, КПСС-тин Тос Комитединин Генеральный качызы нөкөр Ю. В. Андропов ноябрьский (1982 ј.) Пленумдагы куучынында айткан. Кажы ла коллектив, кажы ла ишчи производственный жакылталарды ла бойына алынган социалистический молжуларды тоозы да, чындыйы да јанынанг бүдүрип ле ажыра бүдүрип турары, иштин дисциплиназын тыгыдары анчада ла јаан учурлу.

Иште энг бийик једимдерлү озочылдардын ченемелин бастыра ишчилер, коллективтер бойынын ижинде тuzаланганы ажыра сондогондорды озочылдардын кемине јетире көдүрер задача туруп јат.

1983 жылда 16 апрельде Москванын патриот ишчилери эткен баштапкайла В. И. Лениннин чыккан күниненг ала 113-чи жылдыкка учурлай коммунистический субботник өдөр.

Јагжыкканы аайынча быжылгы ленинский субботник энг бийик арбынду, јаан једимдү иштинг байрамы болуп өдөр.

Ол күнде јангыс ла Туулу Алтайда 90 муннан ажыра кижии коммунистический субботникке чыгып, промышленностьтын предприятиелеринде, строительстве, транспорте, колхозтордо ло совхозтордо иштенгилеер, көп улус городты ла јурттарды јарандырар.

Бу күндерде Туулу Алтайдын ишчилери, бастыра совет улус чилеп ок, бистин планетанын үстинде болуп турган куулгазынду айалганы ајарулу ла сергелен көрүп турулар. Совет улустын амыр-энчү тӱзӱмӱл ижине тыш јанында јарамыкту амыр-энчү айалга керек. Бистин партия, Совет башкару телекейде политический айалга јарамыкту ла јымжак болзын деп кичеенип, ол јанынан эрчимдү иш ӱткүргилейт.

Јетенинчи јылдар тӱгенеле, сегизенинчи јылдар башталып турган ӱйдӱ телекейде айалга коомойтый берген. Мында империализм, элден озо США-нын башкараачы ийделери бурулу. Шак ла озор айалга јымжаганы агрессивный пландарына, ӱскӱ албатыларды бийлеерине ле базынарына буудак эдип туру деп шӱӱп, јуу-јепселдерди кӱптӱдип, јууга белетенерин тыгыдып, телекейде керектерди ӱнӱтийин коомойтыдып турулар. Андый айалга амыр-энчӱге кӱӱнзеген албатыларды тын чочыдып туру деп, КПСС-тин Тӱс Комитединин Генеральный качызы нӱкӱр Ю. В. Андропов СССР тӱзӱлгӱнинин 60-чы јылдыгына учурлалган торжественный јуундагы куучынында, советский ле гран ары јанындагы газеттердин корреспонденттеринин сурактарына берген карууларда кӱп катап темдектеген.

США-нын ла НАТО-нын кезик ороондорынын башкараачылары јуу-јепселдерди кӱптӱдӱр јолго туруп алгандары текши јарлу. Бу ӱдӱп јаткан јылда США јууга белетенер амадуларга 263 миллиард доллардан ажыра акча чыгымдарга турулар. «Соок јуунын» ӱйлӱринен ала јуу-јепселдерди кӱптӱдӱр иш эмдигидий качан да тын болбогон. Вашингтон бастыра аргаларды тuzаланып, СССР-дин ле США-нын ийделери тендеже бергенин бузала, Советский Союзты јуу-јепселдер јанынан артыктаарга кӱјӱренет.

СССР ла социализмнин ороондоры КПСС-тин XXVI съезди сегизенинчи јылдарга тургузып јӱптӱгӱн Амыр-энчӱнин программазын јаантайын чокымдап ла ӱскӱрип, амыр-энчӱни корулап аларга, албатыларды ядерный јуунын јеткеринен айрырга баштанкай эдип, улай ла јангы шӱӱлтелер эдип турулар. Оны Варшавский Договордо турушкан госуударстволордын Прагадагы јуунында эткен баштанкайы, јангы советский шӱӱлтелер кереледи.

Европада ядерный жуу-јепселдерди астадары јанынан СССР эткен чоком шүүлтелер јарамыкту болгоны бүгүн бастыра телекейде темдектелет. Советский Союзтын ла США-нын башчы ишчилери туштажары керегинде сурак аайынча СССР-дин шүүлтезин Күнбадышта база јарадып турулар. Бу сурак Советский Союзка политический эмезе пропагандистский ойын эмес деп, нөкөр Ю. В. Андропов айткан. СССР-дин ле США-нын башкараачыларынын ортодо туштажу телекейде блааш-тартышту керектер аайынча јөптөжөр, бистин ороондорыстын ортодо колбуларды јарандырар амадулу болзо, ол Советский Союзка ла Бириктирген Штаттарга, Европага ла бастыра телекейге тузалу болор.

Је США-нын президенти Европадагы ядерный жуу-јепселдер јанынан СССР-дин јөпсинбезин јарт билип, бойынын шүүлтелерине Советский Союзты јөпсиндирер амадула туш — тажарга турганы Рейганнын администрациязы бу сурак аайынча јөптөжөргө кичеенбей турганын керелейт.

Күнбадыш Европанын ла Американын јарлу политический ле общественный ишчилери США бойынын НАТО аайынча союзниктериле кожо жуу-јепселдерди көптөдип тургандарынан улам ядерный жуу-чак башталар јеткер тынганына чочып, Советский Союзтын јангы шүүлтелерин тургуза ла шүүжип баштазын деп некеп турулар. СССР-дин калганчы шүүлтелери бу сурак аайынча јангыс ла куучындажарга јарамыкту эмес, је анайда ок јөптөжүлөр эткедий быжу аргалар берип јат деп, телекейдин эл-јоны шүүп туру.

Советский Союзтын эдип турган амыр-энчү баштанкайларынын ийдези — олардын учурында, олар бистин ороон амыр-энчүге күүнзегенин көргүскенинде, бистин ороон амыр-энчүни корулап аларына, жуу башталар јеткерди јоголторына чоком иш өткүрерине, практический керектер эдерине белен болгонында.

Совет улус Владимир Ильич Лениннин чыккан күнинен ала 113-чи јылдыкты темдектеп тура, бойынын эртенги күнинде јангы јакшы керектер болорына иженип јадылар. Советский Союзтын Коммунистический партиязы, онын ленинский штабы болгон Төс Комитеди тышјанындагы политический ишти амыр-энчүни јеткилдеер амадула өткүрип, ядерный жуу-чакты болдыртпазы учун јаан једимдерлү тартыжарына совет албаты бүдүп јат.

Бистин партиябыстын ийдези, онын бастыра јакшы керектери Лениннин ат-нерезиле колбулузын миллиондор тоолу албаты-калык јакшы ондоп туру. Партияда улу Ленин-

нинг ойгоры, көскүри, јана баспас ла јалтанбас күүн-табы барын совет улус көрүп јадылар.

Советский Союзтын Коммунистический партиязы — иш-мекчи класстын, бастыра ишкүчиле јаткандардын, бастыра албатынын политический башчызы. Партиянын башчы учуры кажы ла күн сайын өзүп ле тыгып туру. Онын идейный бирлиги ле төзөмөли, Ленин көргүскен јолло кыйа баспай ичкери көндүгер күүн-табы там тыгыйт. Оны Леонид Ильич Брежневтин сөөгин јууган күндер, КПСС-тин Төс Комитединин очередной эмес Пленумы, КПСС-тин Төс Комитединин ноябрьский (1982 ј.) Пленумы ла СССР-дин онынчы катап тудулган Верховный Советинин јетинчи сессиязы база катап јарт көргүсти.

Лениннин үредүзи ле кереги качан да өлбөс. Ленин революционный шүүлтенин ле революционный тартыжунун ойгоры болуп, бойы төзөгөн партиянын керектеринде артар. Лениннин үредүзиле башкарынып, онын бийик јозогына оморкоп, јагыс үйе коммунисттер тартышкан ла јенген эмес.

Бис бойыстын күнүн сайынгы керектерибисти эдеристе, келер өйдөги задачаларысты бүдүреристе социализм ле коммунизм учун тартыжунун чике јолын көргүзип, нени, канайда эдерине үредип ле оморкодып, јагы ийде кожуп турган Лениннин иштерин катап ла катап кычырып, онын үредүзиле, кереес јакаруларыла башкарынып јадыс. Лениннин сөзи, онын шүүлтези кажы ла совет кижини оморкодып, өрө көдүрет, бисти коммунистический партиянын кереги учун тартыжуда ийделү, сергелен турумкай эдип јат. Коммунистический партияны, онын политиказын совет албаты Лениннин партиязы, Лениннин политиказы деп јолду адап јат. Ленин, онын качан да өчпөс үредүзи үргүлјиге бистин бастыра јүрүмисте, бастыра керектеристе бисле кожо болор.

КПСС-тин ТӐС КОМИТЕДИНИНГ МАЙСКИЙ ПЛЕНУМЫНЫН ЖӐПТӐРИ ЖӐРӐМДЕ

СССР-дин АШ-КУРСАК ААЙЫНЧА ПРОГРАММАЗЫ ЛА ОНЫ БӐДӐРЕР АРГАЛАР

КПСС-тин ТӐс Комитедининг 1982 жылда май айдагы Пленумы партиянын ла совет албатынын жӐрӐминде сӐрекей жаан учурлу болуп јат. Бу Пленум СССР-дин 1990 жылга јетире Аш-курсак аайынча программанын жӐптӐгӐн. КПСС-тин ТӐс Комитедининг ле СССР-дин Министрлер Соведининг жӐптӐри коммунизм керегинде революционный ӓредӓде, марксистско-ленинский теорияда, аш-курсак аайынча программаны бӓдӓреринде сӓрекей жаан салтарын јетирер аргалу болуп јат.

Пленумнын документтеринде журт хозяйствоны ла бастыра агропромышленный комплексты совет албатынын жадын-жӓрӓмин там јарандырарына элбеде ӧскӓрерининг иштери чокымдалып кӓргӓзилген.

Аш-курсак аайынча сурактар Лениннин аграрный политиказынын бӓлӓги болуп, партиянын коммунистический таскадылу ижинде качан да болзо, жаан учур алынып турган. «Аш-курсак аайынча сурак — бистинг политикада тӓс ајару эдип турган сурак болуп јат» деп, В. И. Ленин темдектеп турган. В. И. Лениннин шӓӓлтези аайынча болзо, «хозяйствонын чын ла тӓзӓлгӓлӓри — ол аш-курсак аайынча фонд болуп јат». Онызы јарт. Кажы ла кижиге аш-курсак керек болгонын бис јакшы билерис. Курсак-тамак јакшы ла јеткил болгонынан онын су-кадыгы, иштеер аргазы камаанду болуп јат. К. Маркстын «Аш-курсакты иштеери — производствонын тӓс керектерининг бирӓзи болуп јат» деп, айткан шӓӓлтези текши јарт.

КПСС-тин Тӓс Комитедининг 1965 жылда март айда ӧткӓн Пленумынын кийиндеги жылдарда журт хозяйствоны јарандырып ӧскӓргенине бу Пленум жаан ајару этти. Анда совет крестьянство бастыра бӓлӓкте жаан јенӓге једип алганы темдектелген.

Бу ӧйдин туркунына журт хозяйствонын производствозынын материально-технический базазы јангыртылган. Журт хозяйствонын тӓс производственный фондторы 1965 жылдан ала 1980 жылга јетире 238 миллиард салковойго ӧскӓн. Ишти энергияла јеткилдеери ӓч катапка кӓптӓгӓн.

Колхозно-совхозный производствонын да кеми билдирлӓ

жаранып өскөнин темдектеер керек. 1961—1965 жылдарда 100 гектар жерде журт хозяйствонун валовой продукциясы жылына орто тооло 14,1 мун салковой болгон болзо, 1976—1980 жылдарда 22,4 мун салковойго жетире өскөн, эмезе бүдүн жарым катаптан көп болуп жат. Андый једимдер ар-бүткеннин айалгазы кату жылдарда болгонын ажаруга элар керек.

Совет крестьяндардын јүрүминде сүрекей јаан кубулта-лар болды. Бу жылдарда социальный учурлу көп сурактар јарталган. Анайда, темдектезе, совхозтордын ишмекчилеринин ле служащийлеринин ишјалы, 1965 жылдагызына көрө, 1980 жылда эки катапка, крестьяндардын ижи учун төлөйтөни, 2,3 катапка көптөгөн.

Је бу өрө айдылганынан ончо ло сурактар аайлу-башту јарталган деп бодоорго келишпей јат. Журт хозяйствонун өзүми ого эдилеп турган некелтелерден сондоп туру. Ол орооннын аш-курсак ла журтхозяйствонный сырье аайынча некелтелерин эмдиге - ле жетире толо јеткилдебей турганын темдектеерге келижип јат. «Аш-курсак аайынча сурак бу өйгө жетире эн төс учурлу сурак болуп артып јат» деп, КПСС-тин Төс Комитединин 1982 жылда май айдагы Пленумынын јөбинде темдектелген.

Шак ла онын учун КПСС-тин Төс Комитединин 1982 жылда май айда өткөн Пленумы аш-курсак аайынча суракты јартаарына СССР-дин 1990 жылга жетире Аш-курсак аайынча программазын јөптөп алган. Бу јөп бойы-бойыла колбулу үч суракты јартап алар учурлу. Онызы — журтхозяйствонный аш-курсакты канча ла кирелү көп иштеп алары ла эл-јоннын аш-курсак аайынча некелтелерин толо јеткилдеерине артыкту аш-курсак белетеери болуп јат. 1990 жылга жетире совет улусты аш-курсактын төс бүдүмдериле — этле, сарјула, јымырткала, балыкла, маргаринле, јармала, кондитерский эдимдерле јеткилдеерин толо кемине јетирип алары јаан ла каруулу задача.

Экинчи задача — ороонды аш-курсак, фураж јанынан бойынын аргазыла јеткилдеери, журтхозпродукталарды капиталистический ороондордон садып аларын астадары, буудайды ла журтхоз өскө дө бүдүм продукталарды экспортко атка-рарын туркаары көптөдөри болуп јат.

Учинчи задача — журт хозяйствонун ла оны јеткилдеп турган промышленностьтын, транспорттын ла садунун ижин эл-јонды керектү аш-курсакла толо јеткилдеер амадуга ууландыра төзөп алары болуп јат.

КПСС-тин Төс Комитеди ле СССР-дин Министрлер Со-

веди Аш-курсак аайынча программаны јөптөп тура, бу керекте тос учурлу бир канча сурактарла башкарынган. Темдектезе, социалистический строителствонунг баштапкы ойинде бис јурт јерлерге материально-технический базаны бийик чындыйлу эдип алгадый акча чыгымдаар аргабыс јок болгон. Јер ижин јакшы кемине кодурери, ороонды индустриализировать эдери ле онын коруланар ийде-кучин тынгыдары, Ада-Торол учун Улу јууда бастыра ийде-кучтерди јену аларына ууландырганы — бу ончозы кымакайлашты тынгыдарын, материальный ла акча-јоожо аргаларды Совет госу-дарствонунг тос учурлу керектерине чыгымдаарын некеген.

Эмдиги ойдо айалга чек башкалана берген. Социализм-нинг бийик озумду ойинде ороон ичинде экономический ле научно-технический аргалар тыгып оскон. Онын шылтузында бис эмди социально-экономический тос учурлу сурактарды будурер аргалу болуп турус.

Бис орооныста социально-экономический кубулталар эдерине темилип калганыс. Је андый да болзо, бу мындый тоолорго ајару эдерге турубыс.

Албаты хозяйствонунг тос производственный фондторы 1970 јылда 531 миллиард салковой болгон болзо, 1980 јылга јетире 1140 миллиард салковойго јетире оскон. Онызы јаныс ла он јылдын туркунына оскон аргалар Совет јаннын откон бастыра јылдардагы кеминен коп осконин јартап јат.

Бу калганчы ойдо јурт хозяйствоны јарандыра оскурери элбеде откुरилип турганыла колбой онын экономиканын башка-башка болуктеринен камаанду болоры там тынгыган. Эмди јаландарда бийик тужумду аш оскурери мартендердинг печкелеринен ле химический реакторлордон, тракторлор ло комбайндар эдер заводтордон, оско до промышленный предприятиелерден камаанду болуп јат. Шак ла онон улам аш-курсак иштеер ле јуртхозяйственный сырье белетеер болук-болук иштерди бириктирери јаан учурлу болуп јат.

Партиянын Тос Комитедининг Пленумында јараткан Аш-курсак аайынча программада агропромышленный комплексе тос керекти аш-курсактын коп улүзи белетелип турган јурт хозяйствого будурерге келижер деп темдектелген. 1990 јылга јетире јер ижин ле мал ижин толо механизировать эдери пландалып јат. Он јылдын туркунына јурттарга 67—70 миллиард салковойдын машиналары ла јазалдары садылар. Јурт хозяйствого 1990 јылда электроэнергияны берери 210—235 миллиард киловатт-часка једе берер. Онон улам

колхозтордын ла совхозтордын ишчилеринин электроэнергияла јеткилделери 1985 жылга јетире 39 ат-күчиле бийиктей берер. 1990 жылга јетире дезе 51—52 ат-күчине бийиктеп, јурт хозјайствонун тос бүдүм иштерин индустриализировать эдерин јеткилдеер. Онон улам јаландардын аш түжүмин берери кезем бийиктеер ле иштин арбыны өзөр.

Јуртхозјайственный техниканы бийик чындыйлу эдип чыгарары јаан ајаруда. Тракторлор ло јуртхозјайственный машиналарды эдер заводтордо научный ла конструкторский ишти јарандырары тос учур алынып јат. Албаты-хозјайствонун бастыра бөлүктерин науканын ла техниканын озочыл кемине јетире өскүрери керегинде КПСС-тин XXVI съездинин јобин бүдүрери эмдиги өйдин тос задачаларынын бирүзи боло берген. 1976—1980 жылдардын кажы ла жылында 205 миллион тоннадан аш иштеп алган болзо, он биринчи бешјылдыктын кажы ла жылында 239 миллион тоннадан иштеп алары, он экинчи бешјылдыкта онын кемин 250—255 миллион тоннага јетирери темдектелип туру. Андый болордо, аш иштеп аларынын кеми 45—50 миллион тоннага көптөй берер. Өткөн он жылдын туркунына аш иштеп аларынын кеми 23,4 миллион тонна болгонынан көргөндө, эмди аш иштеп алары эки катапка шыдар элбей берер. Бу ок өйдө фуражный культураларды көптөдө өскүрери темдектелип туру. 1980 жылда мырчакту аш культураны 6,4 миллион тонна јуунадып алган болзо, 1990 жылда 18—20 миллион тонна јуунадып алар. Кукурузаны иштеп аларынын кеми 9,5 миллион тоннадан 20 миллион тоннага јетире бийиктеер. Јарма эдер культураны, сахарный свекланы ла өскө дө бүдүм өзүмдерди өскүрери кезем элбедилер.

КПСС-тин Тос Комитединин 1978 жылда июль айдагы Пленумында этти, сүтти, өскө дө продукталарды көптөдө иштеп алары, элден ле озо азыралды јеткил белетеп алары керегинде чокым айдылган. Је андый да болзо, бу өйгө јетире јурт хозјайствонун бу бөлүк ижи сондоп турган деп айдар керек. Онын учун азырал культураны көптөдө өскүрерине јаан ајару эдилеп туру. 1990 жылга јетире 540—550 миллион единицалу азырал белетелер.

Јаңы Програма аш-курсак аайынча суракты јартаарына ајару эдип турганыла коштой јурт хозјайствонун бастыра бөлүктерин јарандырарын темдектеп јат. Онын учун агропромышленный комплекстин ижин тözөмөлдү өткүрерине јаан ајару эдилеп туру.

Бу мынан көргөндө, агропромышленный комплекстердин

учуры бийиктеп, ороондо Аш-курсак аайынча программаны бүдүреринде онын жагыдан жаан учур алынары текши јарт. Аш-курсак аайынча программаны јүрүмде јенүлү бүдүрери общественный производствонун бастыра бүдүм бөлүктөрүнүн ижин бир аай өткүрер эдип тзззп алганынан камаанду болор. КПСС-тин Тзс Комитединин ле СССР-дин Министрлер Совединин јзбинде онызы јарт темдектелип туру.

КПСС-тин Тзс Комитеди 1982 јылда май айдагы Пленумында Аш-курсак аайынча программаны јарадып тура, партийный организацияларга ла бастыра ишкүчиле јаткандарга кычыру эдип, олар бу јакылтаны јүрүмде бүдүрерине бастыра кичеемелин ле аргаларын ууландыра деп ижинип турганын угускан.

Аш-курсак аайынча программа бойынын бастыра бүдүм кебериле, бойына тургускан задачаларыла албаты хозяйствонун өзүмине сүрекеј јаан салтарын јетирер. Онын учун бастыра совет эл-јон бу жаан учурлу керекте кандый иштерди бүдүрерин чокымдап аларына ајару эдери тзс керек болуп јат. Шак ла онын учун кажы ла кижии бойынын јеринде эрчимдү иштеп, озочылдардын ченемелин ижинде элбеде турзаланып, јаан једимдү иштеер учурлу.

Н. Модоров

ГАГАРИННИНГ ЖОЛЫНДА

(Космонавтиканын күніне)

1961 жылда 12 апрельде цивилизациянын историясында жаңы ой башталган. Советский летчик-коммунист Юрий Алексеевич Гагарин башкарган космический кереп «Восток» жердин айлаткыжындагы космоско телекейде баштапкы катап чыккан. Анайда кижиликтин көп үйе улузы космоско учуп чыгарга күүнзеген эн ле жаан амадузы бүткен. Көп жылдар, жүс жылдыктар өдөр. Же жалтаныш жокко эдилген бу жакшынак учушты телекейдин албатылары качан да ундыбас.

Кижини баштапкы катап космоско учуп чыкканына учурлай СССР-дин Верховный Советинин Президиумынын 1962 жылда 9 апрельдеги Указыла жылдын ла 12 апрельди Космонавтиканын күни деп темдектеер байрам эткен. Онын кийинде удабай Авиациянын телекейлик биригүзинин жөби аайынча 12 апрель — Авиациянын ла космонавтиканын телекейлик күни боло берди.

СССР-дин кижизи Ю. А. Гагариннинг космос жаар ат-нерелү учканы телекейди билип аларын элбедеринде жаңы жолдор ачты, космостын телкемин план аайынча шиндеерин баштады.

Ю. А. Гагарин учкан согында өткөн жылдардын туркунына Коммунистический партия ла Совет башкаруу жаан кичеemel эдип тургандарынын шылтуунда бистинг ороондо космосты шиндеер иш ичкери тын көндүкти. Жаңыс кижини отырар «Востоктон» баштайла, көп улус отырала, космосто жерди айландыра учуп, элбек научный шинжү өткүретен «Салют» станцияга жеттис. Баштап космосто 108 минут учуп жүреле, калганчы учушта космонавттар жердин айлаткыжыла 211 конок учуп жүргендер. Бистинг ороон жирме алты жыл мынан озо жердин чүми жок спутниктерин космос жаар божодып баштайла, эмди тын научный жепселдү автоматтар ийип туру. Советтер Ороонынын космостогы жолы андый.

Космос жаар жол баштаган 26 жыл — көп ой эмес. Же бу кыска ойдин туркунына космосты шиндееринде жаан керектер эдилди. Баштапкы космонавт Ю. А. Гагаринди ээчиде космосты шиндееринде ат-нерелү керектер — совет үй кижикосмонавт В. В. Терешкова «Восток-6» керепле баштапкы

катап космоско чыгала, јерди айландыра учуп јүргени ле «Восход-2» керепле СССР-дин летчик-космонавты А. А. Леонов јерди айландыра учуп турала, телекейде баштапкы катап ачык космоско чыгып јүргени.

Бу јирме алты жылдыг туркунына бис Айдын ары јанын көрүп алдыс, Айдын тобрагын јерге экелдис, бистинг автоматтар Айдын үстиле јорыктады. СССР-дин планеталар ортодо учар аппараттары Венерага ла Марска јеттилер. Космосто јаантайын научный шинжү өткүрип туратан комплекстер төзөйтөн јолдо јаан једим — калганчы жылдарда кош јетиретен «Союз-Т» керептерди ле кош тартар «Прогресс» деп адалган автоматический керептерди космостын телкемине чыгарганы. Көп улусту керептер космоско учуп чыкканы, көп айлардын туркунына јердинг айлаткыжында учуп, элбек программала научный шинжү өткүрип турганы — кижилик жылдыктарга једетен јолдо јаан алтамдар эткени.

Космосты шиндеери эмдиги өйдөги науканын, техниканын ла производствонун ончо аргаларын тузаланарын керексигени јарт. Је ол ок өйдө космосто өткүрип турган научный шинжү сүреен јаан тuzалузы база јарт боло берди. Бүгүн көп керектерде космостогы шинжү экономический јанынан јаан учурлу, кезигинде сок јангыс арга болуп туру.

Темдектезе, 200 километрден ырада јерге спутник ажыра эткен берилте өскө аргаларга көрө, экономический артык.

Космостын «Метеор» системазынын болужыла алган јетирүни СССР-дин Гидрометеослужбазы келер өйлөрдө күннин аайы кандый болотонун јартаарга тuzаланганы жылдыг ла 600—750 миллион салковой акча-јөөжө чеберлеер арга берип туру.

Эмди космический аппараттар — спутниктер ле керептер — ағылу иш бүдүрип јадылар. Геологический аппараттар јер алдында бар јөөжө бедрегилейт. Геодезический аппараттар јердинг үстин чике кемјииринде тuzаланылат. Јердинг үстин кемјип јартайла, тургузып јазап алган чике карталар темир ле шоссе јолдор, трубалар өткүрөөчилерге, энергетиктерге, нефть ле газ иштөөчилерге, авиаторлорго, сас јерлер кургадаачыларга ла күйгек јер сугаттаачыларга, талайчыларга, агын сууларла јүрөөчилерге, агаш кичееп, корып тургандарга керектү.

Космостон јердинг үстин 24 частын туркунына фотоленкага согуп алар аргалу. Бастыра бу ишти авиациянын болужыла эдерге 1000 самолетко көп күндердинг туркунына кейде иштеер керек.

«Салют-6» станцияда тургузылган МКФ-6М камера 10 минуттың туркунына иштеп, жарым миллион квадратный километр жер үстин пленкага согуп алар аргалу. Камера космосто эки ай иштейле алган жетирүлер албаты-хозяйствонун башка-башка бөлүктөрине 50 миллион салковойдон ажыра экономический туза берер.

Космосто шинжү өткүрип, једип алган једимдер јурт хозяйствонун ишчилерин, гляциологторды ла тенистерди, јердин кыртыжын, јылдыстарды шиндеечилерди, технологторды соныркадып јат. Космосто керектү јангы материалдар (кристаллдар, сплавтар, композитный материалдар, эм препараттар ла өскөлөрин де) эткени 5 миллиардтан ала 50 миллиард салковойго јетире кирелте берер аргалу.

Андый амадула бүгүн научный шинжү өткүрер јүстер тоолу спутник-лабораториялар Јердин айлаткыжында учуп турулар; бойларынын јаан тузалу ижин связьтын «Радуга», «Экран» спутниктери ле күннин аайын јартаар «Метеор» системалар бүдүргилейт.

Күннин системазынын планеталарын ла Айды шиндеер программалар јенүлү бүдүп туру. Космосты шиндееринде прикладной ууламјылар база тыгып јат. Албаты хозяйствонны өскүрерине јөмөлтөлү спутниктер божодылып турганы КПСС-тин XXV ле XXVI съездтери тургускан задачаларга јарайт. СССР-де космостогы шинжүлердин ле ченелтелердин једимдерин промышленностьын ла јурт хозяйствонун башка-башка бөлүктөринде тuzаланатан «Природа», «Каспий» деп адалган өскө дө научно-хозяйственый тос јерлер тözөлгөн.

Анайда космосты шиндеер ой башталганыла кожо кижилик телекейди билип алатан јангы арга алды. Бу аргала научный шинжү өткүргени кандый јаан тuzалузы бүгүн јарт көрүне берди. Келер өйлөрдө космостогы научный иш кижиликке кандый јаан туза јетирерин бүгүн билерге де күч. Космоско јол ачып алганы биске «ума јок көп калаш ла учыкыйузы билдирбес ийде-күч» берер деп, К. Э. Циолковский айдып туратаны чын болуп барып јат.

Космонавттар үредип белетейтен Ю. А. Гагаринниң адыла адалган Тос јер тыгып ла элбеп, јап-јангы јазалдарлу, билгир специалисттерлү, научный шинжү ле ченелтелер өткүрер эн јаан учреждение боло берди. 53 советский космонавттар космосто болдылар. В. Ф. Быковский, А. С. Елисеев, П. И. Климук, Н. Н. Рукавишников, В. А. Шаталов, В. Н. Кубасов, В. В. Рюмин, В. А. Джанибеков, Л. И. Попов космосто

үч катап болдылар, 20 космонавт эки, 24 космонавт бир катаптап учтылар.

Эмди космос башка-башка ороондордын најылыгы ла өмөлөжөри тыгыйтан арга боло берди. Мында башка-башка ороондордын космонавттары ла ученыйлары жер-үстинин бастыра албатыларына түнгөй керектү иш бүдүрүп жадылар.

Советский Союзла кожо космосты шиндееринде «Интеркосмостын» ла «Интерспутниктин» программалары аайынча социалистический најылыктын ороондорунун ученыйлары туружып жадылар. 1978—1981 жылдарда космосто өткөн тогус телекейлик экспедицияда СССР-дин космонавттарыла кожо научный шинжү өткүрер космонавттар: Чехословакиянан — В. Ремек, Польшадан — М. Гермашевский, Германиянын Демократический Республикасынан — З. Йен, Болгариядан — Г. Иванов, Венгриядан — Б. Фаркаш, Вьетнамнан — Фам Туан, Кубадан — А. Т. Мендес, Монголиядан — Ж. Д. Гуррагча ла Румыниядан — Д. Прунариу турушкан.

Космосто жаан једимдерди 1982 жыл берген. 19 апрельде Советский Союзта космос јаар «Салют-7» деп адалган орбитальный научный станция божодылган. 13 майда космоско СССР-дин космонавттары Березовой А. Н. ле Лебедев В. В. отырган «Союз Т-5» кереп учуп чыккан. Советский космонавттардын бу учужы космосто учуштын историясында эн ле узак — 211 конок өтти.

23 майда космос јаар кош тартар автоматический кереп — «Прогресс-13» учты. Бу кереп «Салют-7» станцияга космонавттарга керектү материалдар, жүзүн-башка кош јетирген.

24 июнда телекейлик экипажту — керептин командири — Советский Союзтын эки катап Геройы, СССР-дин летчик-космонавты Владимир Джанибеков, борт-инженер — Советский Союзтын Геройы, СССР-дин летчик-космонавты Александр Иванченков ло шинжү өткүрер космонавт — Французский республиканын гражданини Жан-Лу Кретьен отырган — космический кереп учуп чыккан. 25 июнда «Союз Т-6» кереп космосто учуп жүрген «Салют-7» — «Союз Т-5» комплексле колболышкан. Бу телекейлик экипаж јети коноктын туркунына иштеп, научный шинжү өткүрген.

Ол ок өйдө, 27 июнда, США-да Канаверал булуңнан «Колумбия» деп адалган көп катап тuzаланар космический керепти космос јаар божоткондор. Ол — «Колумбиянын» челтелү калганчы учужы болды. «Колумбиянын» ичинде военный кош болды. Астронавттары дезе — талайда јуулажар флоттын капитаны Т. Маттингли ле кейде јуулажар ийделер-

динг азыйгы летчиги Г. Хартсфилд. Олордын алдына жуула-
жар амадулу задачалар тургузылган. Пентагон «Колумбия-
нын» ичинде кошты ла экипажтын эдер ижин «јаан јажыт-
ту» деп јарлаган. США космостын телкемдерин жуулажарга
тузаланар амадузын таштабай јат.

10 июльда Советский Союзта «Прогресс-14» деп адалган
кош тартар автоматический космический керепти божоткон.
19 августта «Союз Т-7» деп адалган космический керепти
космоско чыгарган. Онын экипажы: керептин командири —
Советский Союзтын эки катап Геройы, СССР-динг летчик-
космонавты полковник Л. И. Попов, борт-инженери — техни-
ческий наукалардын кандидады А. А. Серебров ло телекейде
экинчи космонавт-үй кижии Светлана Евгеньевна Савицкая.

Сентябрь — октябрь айларда јердин «Космос-1383» деп
адалган советский искусственный спутниги баштапкы ченел-
те өткөн. Бу спутник талайларда ла кейде болгон јеткерди
табала, аргадайтан «Коспас-Сарсат» деп адалган телекейлик
космический системага кирип јат. 10 сентябрьдан ала 10 ок-
тябрьга јетире космосто учуп турган бу спутниктин болужы-
ла кейде үч самолет, талайда бир кереп јеткерге учураганын
јартап тапкан. Онын шылтуунда 7 кижининг — Канаданын
4 кижизининг, США-нын эки кижизининг, Великобритания-
нын бир кижизининг жүрүмин аргадаган.

10 декабрьда советский космонавттар А. Березовой ло
В. Лебедев 211 конок јенүлү учуп жүргүлейле, јерге јанып
келгендер. Јылдыстар городында (Звездный городокто) кос-
мос јаар учарына Индиянын эки летчиги — Р. Мальхотра ла
Р. Шарма белетенип турулар.

Јаныс ла былтыргы јылда Советский Союз космосто өт-
күрген иштер науканы, техниканы ла албаты хозяйствоны
тыгыда өскүрер амадула космосто шинжү эдери бистинг оро-
ондо токтоду јоктон ичкери көндүгип турганын керелейт.

Космонавтиканын күни — бастыра албатынын байрамы
боло берди. Јаңжыкканы аайынча космонавттарды белетеп
турган Јылдыстарлу городто ученыйлар, СССР-динг летчик-
космонавттары жуулып, докладтар ла научный јетирүлер эт-
килейт. Космостын телкемин шиндеп билип аларында једип
алган једимдерди элбеде таркадар јартамал иштер өдүп јат.

Јылдын ла 12 апрельде Москвада ВДНХ-нын «Космос»
павильонында өдүп турган митингте летчик-космонавттар
куучын айдып турадылар. «Авиация ла космонавтика» деп
оос журнал өдөт, космостын Геройларынын аллеясында
агаштар отыргызылат.

Космонавтиканын күнинде спортивный маргаандар өдөт. Ол күндеги кросстордо, футбол ойноп тартыжарында, жүзүн-башка спортивный жыргалда көп улус туружып жат.

Космонавтиканын күнин аш өскүрөөчилер элбеде тем-дектеп, турулар. Аш жуунадып турган эрчимдү иштү күндерде жер ижинин озочылдарына ат-нерелү космонавттардан уткуулду телеграммалар келет. Аш жуунадар иш божогон со-гында, колхозтордын ла совхозтордын озочылдарынын тал-дамазы космонавттарла туштажарга Жылдыстарлу городко, ВДНХ-га келип, Ю. А. Гагариннин адыла адалган улалып жүрер маанычактар алып турадылар. Анайда космостын геройларынын ла иштин геройларынын најылыгы тыгып жат.

Советский Союз бойынын космический программазын бү-дүрерде онын једимдерин бастыра кижилик тузаланар, амыр-энчүни тыгыдар, албатыларга ырысту жүрүм јеткилде-ер амадула башкарынып жат.

Ф. Марачев,
КПСС-тин обкомынын лекторы

ҮРЕДҮ ӨДҮП ТУРГАНЫН ШИНДЕЕРИ

Бу өдүп јаткан үредүлү јылда бистинг областъта ишкүчиле јаткандардын экономический үредүзи КПСС-тин Төс Комитединин, СССР-дин Министрлеринин Совединин, ВЦСПС-тин ле ВЛКСМ-нин Төс Комитединин «Ишкүчиле јаткандарды экономический үредерин ле тазыктырарын мынаг ары јарандырары керегинде» деп јөбининг некелтелери аайынча төзөлгөн. Областьта «СССР-дин Аш-курсакты көптөдөр программазын» ла СССР-дин «Технический ичкери өзүм ле экономика» деп адалган программазын үренетен коммунистический иштинг 490 школы ла чокым экономиканын 138 школы төзөлгөн. Олордо 17 муннаг ажыра кижиге үренип туру. Бу школдордо үренген улус бийик арбынду иштеерине, продукциянын чындыйын јарандырарына ла иштеп алар баазын јабызадарына үренип јадылар.

Ончо школдордо КПСС-тин Төс Комитединин ноябрь айдагы (1982 ј.) Пленумынын, СССР төзөлгөннинин 60-чы жылдыгына учурлай өткөн байрамду јуунынын материалдарын үренген. Андый үредүлер өткүргени быјылгы јылдын јакылтааларын јенүлү бүдүрерге үзери аргалар табып тузаланарына јөмөлтө эткен.

Экономический үредүни јангырта төзөгөннинин шылтуунда профсоюзтар ла партийный организациялар экономический үредүни шиндеери тыгыды. Көксуу-Оозы аймакта совхозтордын партийный организацияларында экономический үредү практический ууламјылу болорын јарандырары јанынаг партиянын Төс Комитедининг некелтезин бүдүрип турганы керегинде 17 пропагандисттинг отчетторын уккандар.

Шебалин, Ондой ло Қан-Оозы аймактарда экономический үредү аайынча аймачный советтер бойларынын ижининг эрчимин тыгыдып ийдилер. Көксуу-Оозы аймакта экономический үредү аайынча совет (председатели нөк. Дубов А. И.) үредүле колбулу сурактарды јаантайын бойынын ајарузында тудат. Јаңыс ла быјылгы јылда совет бойынын јуунында шүүшкен сурактар мындый: «Коммунистический иштинг школдорында үредү өдүп турганын јуртхозяйственный ла заготовкалардын ишчилерининг профсоюзынынг райкомы шин-

деп ле башкарып турганынын кеми», «Јурт хозяйствонун производственный управлениезинин ишчилери экономический үредүнин школдорында озочылдардын ченемелин таркадып турганы» ла өскөлөри де. Советтин јуунында «Көксуудагы» совхозтын парткомында экономический билгирлердин кабинетинин заведующийинин пропагандисттерле иштеп турганы керегинде отчедын угуп шүүшкен.

Пропагандисттер каруулу болорын бийиктеткен, парткомдор ологро некелтени ле керектү болушты тыгыткан шылтуунда Көксуу-Оозы аймакта пропагандисттер бойларына творческий пландар тургускылайт, үредү бийик кеминде өдөт, үренип турган улустын билгирлеринин кеми бийиктеди, иштеги эрчими тыгыды. Коммунистический иштин школдорынын башкараачыларынын 70 проценти социалистический молјуларга экономический тözөлгө берери јанынан; практический үредү өткүрдилер. Школдордо үренип турган 415 кижии өткөн јылдагы социалистический молјуларын ажыра бүдүреле, јангы молјулар алала, эрчимдү иштенип турулар.

Темдек эдип, Алтыгы-Оймондогы совхозтын уй саачылары үренип турган коммунистический иштин школын алалы. Бу школдын ижин совхозтын баш ветврачы нөк. Лысенко Н. И. башкарып туру.

Школдо јангы јылдагы үредү «Слердин социалистический молјугар» деген тема аайынча өткөн. Анда үренип турган улус алган молју канайда бүдүп турганын, кандый аргалар тuzаланбаганын шүүшкен. Андый үредү улустын ижинин эрчимин тыгыдарына, школдо үренип билип алганын бойынын ижинде тuzаланарына јаан јөмөлтө эдип јат.

1982 јылда бу школдо уй саачы Д. М. Арбынованын јакшы ижинин ченемелин, озочылдын эп-сүмезин шүүжип үренгендер. Нөк. Арбынова план аайынча кажы ла уйдаг 1850 килограмм сүт саар ордына 2973 литрден сааган. Бойынын үүре-јелезинин ченемелин үренип, эп-сүмезин тuzаланала, совхозтын уй саачылары сүт саап алары ла государствого јакшы чындыйлу сүт табыштырары јанынан аймакта баштапкы јерге чыктылар. Фермадагы бастыра 15 уй саачы кажы ла уйдаг орто тооло 2293 литрден сүт саайла, јылдык молјуларды бүдүрдибис деп, октябрь айда рапорт бергендер.

Кан-Оозы аймакта «Јабагандагы» совхозтогы коммунистический иштин школдорында үренип турган улус бойынын хозяйствозынын озочылдарынын: баш койчы С. Т. Иртаковтын, механизатор В. Ф. Горюшкиннин, уй саачы И. А. Кайминанын ченемелин үрендилер.

«Јабагандагы» совхозто Чакыр-Оозында турган комплексный бригадада жылдын ла ас кураандар алып, ас чыдадып тургандар. Озочыл койчы Иртаковтын ченемелин таркатканынын шылтуунда былтыр кураандар алып чыдадар план бүткен. Эмди Чакыр-Оозындагы турлуда коммунистический иштин школы иштеп јат. Ого совхозтын ончо койчылары келип, озочыл ченемел алып јадылар.

Ондой аймакта Кенгидеги совхозто койчылар экономический үредүнин школдорында «Иштин учындагы једимдер учун» төлөйтөн јаңы ээжилерле таныжып турулар. Үредү продукциянын — түктин ле эттин — чыңдыйы учун тартыжуны тыңытты. Јаңы ээжилерди тузаланып, койчылар продукциянын чыңдыйын јарандырдылар. Совхоз план аайынча государствого табыштырган бир центнер түк учун 801 салковойдон алар ордына 844 салковойдон алды. Өткөн жылдарда бастыра совхозто өтөктөлип, такталган 30 центнерге јетире түк јуулып турган болзо, 1982 жылда андый јектү түк 11 центнерге јетире астады.

Улус иштеген коллективтерде өдүп турган үредүлерге КПСС-тин райкомынын карулу ишчилери отырып турганы јаан тузалу болгонын көргүсти. Кан-Оозы аймакта бу өдүп јаткан үредүлү жылда 32 башкараачы ишчи экономический үредүнин школдорында 3—4 катаптаң болдылар. Партиянын райкомына озор экономический үредү өдүп турганы јанынан көп материал бердилер.

Кан-Оозы аймакта ишкүчиле јаткандардын экономический үредүзин башкараар совет (председатели нөк. М. С. Калташев) быјыл февраль айда XXI партсъездтин адыла адалган колхозтын (парткомнын качызы нөк. М. У. Тутушев) колхозчыларынын экономический үредүзи керегинде суракты шүүжеле, јаан једикпес-тутактар барын темдектеди.

Экономический үредүни шингдеер ле башкараар иш калганчы өйдө Ондой аймакта бир эмеш јаранды. Мында партиянын райкомы үредү јүрүмле, практический ишле колбулу болорына анчада ла јаан ајару эдип јат.

Областьта экономический үредүнин пропагандисттеринин көп нургуны улус бойына социалистический молјулар аларына, иште јаңы аргалар табарына болужып турулар. Анайда үренип турган он мун кижипропагандисттердин болужыла 1983 жылга алган социалистический молјуларга экономический јартамал эттилер. Үренип турган улустын ортодо 700 кижип — рационализаторлор, 13 мун кижип чеберлеери ле кымакайланары учун тартыжуда туружып јадылар.

Жакшы иштеп турган пропагандисттердин ортодо Горно-Алтайск городто бос согор фабриканын инженери Т. А. Хадаковскаянын, Акташтагы рудоуправлениеде механизация жанынан базанын начальниги Л. Н. Кенигсбергтин, Маймадагы саржу ла сыр эдер комбинатта цехтин начальниги Т. Д. Стаценконын, Шебалин аймакта Чаргыдагы ферманын зоотехниги З. Ф. Власенконын, Горно-Алтайскта темирбетон эдер заводтын иш жанынан инженери В. А. Голубцованын ла жакшы једимдерлу оско до пропагандисттердин ижин агылап темдектеерге јараар.

Бу пропагандисттер башкарып турган школдордо уренген улус јузун-башка шинжулерде туружып, тuzаланылбай јаткан аргалар бедрегилейт, ишти јарандырап шуултелер эткилейт. Темдектезе, Маймадагы саржу ла сыр эдер комбинаттагы коммунистический иштин школында уренип турган Л. И. Лашутина, В. А. Бойко, Б. А. Степанов иште шинжу эделе, эткен шуултени иште тuzаланганы сыр эдерин эки катап коптоткон.

Горно-Алтайск городто кийим коктюр фабрикада пропагандист В. И. Ананко быыл февраль айда «Бешјылдыкты будурерине менин ижимнин јомолтози» деп тема аайынча уреду откурген. Уреду одуп турарда улус бир канча шуултелер эткен. К. В. Перевалова эткен шуултени јурумде будургени фабрикага 27,4 метр бос эмезе 358 салковой акча чеберлеер арга берди. Л. П. Гнездилова ла З. Г. Коробейникова берген шуулте 126 салковойдын экономический тузазын јетирди.

Экономический уреду јенулу болоры коп нургунында хозяйстволордын, предприятиелердин башкараачылары ишчилердин экономический билгирин бийиктедип аларга јилбиркегиненг камаанду болгонын јурум коргузет. Башкараачылар бойлоры кичеезе, уреду бийик кеминде одуп турар. Темдектезе, «Шебалиндеги», «Мультыдагы», «Алтыгы-Оймондогы» совхозтордо башкараачы ишчилер экономический уредуни пландарды ла социалистический молжуларды ажыра будурерине ишкучиле јаткандарды кодурерге тuzаланып турулар. Бу хозяйстволордын башкараачы ишчилери, специалисттери, парткомдордын качылары улай ла экономический уредунин школдорына келеле, уренип отырган улуска пландар канайда будуп турганын, иш кандый одуп турганын, јаны задалаларды айдып турадылар. Бу совхозтордын директорлоры бойлоры «чокым экономиканын» школдорынын пропагандисттери.

Онын да учун бу хозяйстволордын ижиндеги једимдерге ишчилердинг экономический үредүзи јөмөлтө эткенинде алаңзу јок.

Је кезик хозяйстволордын ла предприятиелердинг башкараачылары экономический үредүге јеткил ајару этпей тургандарын база темдектеер керек. Темдектезе, Шебалин аймакта «Семинский» совхозтынг директоры нөк. Часовников А. А. экономический советтинг председатели. Ол советке хозяйствонунг баш специалисттери кирип јат. Олор ончозы экономический үредү бийик кеминде болорына кичеенер учурлу эди. Је советтинг члендери үредү башталганынан ала јарым јылдын туркунына бир де үредүде болбодылар, үредү кандый өдүп турганын олор билбес.

Андый ок коомой айалга Турачак аймактынг агашпромхозторында, Майма аймакта «Кызыл-Өзөктөги» совхозто, Шебалиндеги райпонынг коллективинде, өскө дө кезик совхозтордо, колхозтордо, предприятиелерде, учреждениелерде учурап туру. Бу хозяйстволордо экономический үредүнинг школдорында үредү идейно-теоретический јабыс кеминде, коллективтинг ижиле, задачаларыла колбу јок өдүп јат.

Экономический үредүнинг системазында озочыл ченемел таркадар иш көндүкпей туру.

Үредүлү јылдын учына јетире көп тө өй артпады. Онын учун февраль—март айларда областьтынг, аймактардын башкараачы организациялары ла ведомстволоры, управлениелери профсоюзтардын комитеттериле кожо КПСС-тинг Төс Комитедининг экономический үредү јанынан јөби. јүрүмде бүдүп турганын ончо јерлерде шиндеп көрөлө, ишкүчиле јаткандардын экономический үредүзин КПСС-тинг Төс Комитедининг ноябрьский (1982 ј.) Пленумынынг јөптөри аайынча јарандыларына ууландыра чокым иш өткүрери керектү.

Бастыра школдор бойларынынг программаларын канайда үренип өткөндөрин шиндейле, итоговый үредүлерге белетерин эмдештен баштаганы јакшы болор.

В. Липокурова,
КПСС-тинг обкомында политический үредүнинг Туразынынг консультанты

ПРЕЗИДЕНТТИҢ АЙДЫЖЫ ЛА АМЕРИКАНЫҢ ЧЫН КЕРЕКТЕРИ

Политика канча ла кире коомой болзо, оны анча ок кире тын мактаар керек. Андый ээжиле США-нын республиканский партиязынан турган администрация калганчы өйдө иштеп туру. Вашингтон анчада ла ичбойындагы политиканы мактаарга кичеенет.

Рейганнын администрациязы ороондо өткүрип турган политиканы мактаары анчада ла былтыр октябрь айда тынган. Ненин учун дезе, ол өйдө өдүп турган выборлордо канча ла кире көп улусты мекелеп, јанда турган республиканский партиянын кандидаттары учун үн алар керек болгон. Ол јанынан США-нын президенти бойы эрчимдү иштенди. Рейган радио, телевидение ажыра ла избирательдердин алдына айткан куучындарда кей сөстөр көп болгон. Је учындагы куучындарынын бирүзинде куру-кеј јастыра шүүлтелер айтпай, јүрүмде болуп турган керектер аайынча куучындажалы деген.

«Чокым керектер јанынан куучындажарга турган болзо-быс, кезик сагыжы тутак улус таркадып турган алты јастыра шүүлтенин иле-јартына чыгалы» деп президент айткан. Мында ол сагыжы тутак деп оны критикалап турган американецтерди айткан.

Анайдарда, башка-башка шүүлтелерди, керектерди ле тоолорды тундештирип көрөли.

Рейган: «Баштапкы јастыра шүүлте не дезе, калганчы јылдарда военный чыгымдар көптөй бергенинен улам федеральный бюджеттеги чыгымдар кирелтелерден көптөгөн деп айдып тургандары».

США јетенинчи јылдарда јуулажар керектерге 1 триллион долларга шыдар чыгымдар эткени текши јарлу. Орооннын текши национальный кирелтезинин 5—8 проценти јууга белетенер иштерге чыгымдалып турды. 1977 јылда США-да военный чыгымдар кажы ла кижы бажына 441 доллардан келишкен. Керек дезе бойынын агрессивный военный ийдезин эрчимдү тындып турган ФРГ-де военный амадуларга национальный кирелтенин 3—4 проценти тuzаланылып јат. Кижы бажына ол чыгымдар 252 доллардан болуп туру.

1982 жылда США-нын военный чыгымдары бюджетининг бастыра чыгымдарынын 25,8 проценти болгон. 1983 жылда 29,2 процентке жетти. 1987 жылда дезе 37,2 процентин военный амадуларга тузаланарын пландап турулар.

Андый политикадан улам өткөн 1982 жылда бюджетте чыгымдар кирелтелерден 110,7 миллиард долларга көп болды, 1983 жылда 157 миллиард долларга, 1985 жылда 208 миллиард долларга көп болор.

США-нын мынан озо президенти болгон Картер Рейган-нын политиказы керегинде мынайда айтты: «Бу кижипрезидент болгон жылдарда госуларствонунг бюджетинде једикпес (чыгымдар кирелтелерди ажатаны) јүс жыл јуулган једикпестерден көп болор».

Анайдарда, Рейган «Јастыра шүүлте» деп айткан баштапкы керекти алып көрөр болзо, ол чып-чын шүүлте болгоны јарталып јат.

«Экинчи јастыра шүүлте — монополиялардан калан ала-рын астатканы бюджетте једикпести көптөттү дегени. Анайда айдып турганы — орды јок төгүндегени. Ненин учун дезе, каланды јенилткени слерге ок јаан туза» деп, Рейган ајдат.

Президент анайда айтканында чын неме база јок. Рейган көнү каландарды «аस्ताдып» турум дегени — каландар түрген өзөрин удурумга токтотконы. Оныла коштой туура каландар көптөгөн. Анайда США-да ишмекчилердин иштеп алган акча-јалынын 40 проценти казнага барар эдилген.

Кажы ла кижининг кирелтезинен федеральный бюджетке барып турган калан 48,1 процентке једер. Ол ок өйдө корпорациялардан алып турган калан бюджеттинг бастыра кирелтелеринин 7,5 процентине јетире астады.

33 айдын туркунына США-да корпорациялардан ла эн ле бай дегедий улустаң бюджетке алатан калан 25 процентке астап јат. Ол госуларствонунг казназына кирелтени 750 миллиард долларга астадар.

Рейган: «Кезик улус таркадып турган үчинчи јастыра шүүлте — США-нын эмдиги өйдөги администрациязы федеральный бюджетте социальный керектерге чыгымдарды астадала, көп улусты шыралатты деп айдып турганы. Тын айдылган, угарга ачу. Је ол төгүн». Анайда президент айдып туру. Је керектер андый эмес.

Чын керектер дезе мындый. 1981 жылдын учында президент Рейган 250 социальный программала чыгымдарды астадып салган. Администрация иш јок улуска берип турган болушты база астаткан. 1973—1975 жылдарда экономический

кызалан курчыйла, производство жабызаарда, иш жок улустын 75 проценти госуодарстводон болуш алган. 1981 жылда декабрь айда андый болушты иш жок улустын жүк ле 37 проценти алып турды. Улусты ишке алары ла профессияга үредери керегинде закон аайынча 300 мун кижии иштеп турган жерди жоголгон. Бастыра бу керектерден улам 1982 жылда США-да иш жок улустын тоозы 12,3 миллион кижиге жеткен.

Карган улусты пенсияла жеткилдеери, оорып кенейле, ишке чыдабай барган тушта ологго госуодарство болуш берер акча астадылган. Общественный иштердин программазы 89 процентке, студенттерге болуш берери 43 процентке, жокту улуска электроэнергия тузаланганы учун төлөөрине болуштары 34 процентке, кенеген улусты ишке үредерине чыгымдары 29 процентке астадылган. Жабыс акча-жалду улуска болуш берер программада чыгымдар 12 миллиард долларга астадылган. Бойынын үредүзи учун төлөөр аргазы жок үренчиктерге болуш эдип берип турган бүдүн-жарым миллиард доллар акчаны база айрып алдылар.

1981 жылда 400 мун биле жокту улуска болуш берерин токтоттылар, 276 мун андый билелерге берип турган болушты астаткан.

1982 жылда сентябрь айда жаан учурлу бир канча социальный программаларга США-нын администрациязы чыгымдарды үзеери 13,3 миллиард долларга астадар жоп жарлады. Р. Рейган президент болгон кийинде эки жылдын туркунына США-да социальный программаларга чыгымдары 63 миллиард долларга астадылды.

Анайдарда, мында нези төгүн? Эмезе социальный программаларга чыгымдары астап турганы, эмезе президент Рейганнын айдып турганы төгүн бе?

Рейганнын экономический политиказы аайынча ооружоболдулардан ла жоктулардан айрып алган акча неге чыгымдалып турганы жажыт эмес. 1982 жылда США-да социальный чыгымдар 35 миллиард долларга астадылган, ол ок кирези Пентагоннын чыгымдары көптөгөн. 1983 жылда база андый болор.

Быжылгы жылда военный чыгымдар сүреен көптөгөн — кажы ла часта 30 миллион 120 мун доллар чыгымдалар. Жокту улусты курсактандылар чыгымдарды астатканынан чеберлелген акча США-нын военный машиназын жүк ле 14 күн жеткилдеерине чыдажар. 1985 жылда республиканецтер эмди социальный керектерге чыгымдалып турган бастыра акчанын 78 проценти военный амадуларга берерин пландагылайт.

Рейган: «Јастыра айдып турган төртинчи керек — бүгүнгү күнде США-да иш јок он бир миллион кижиге кызаланды өдүп чыгала, экономиканы ойто орныктырып албаганча иш табып болбос деп айдышканы. Оноң улам миллиондор тоолу улус шыралап јат деп айдыжып турганы — јастыра айткан шүүлтелер. Керекти чынынча алза, бисте иш јок улустың жүрүми андый ла коомой эмес.

Чын, бисте иш јок улустың тоозы бүгүн көптөй берди, је ол улустың көп нургуны ишти удурумга жылыттылар деп айдар керек. Темдектезе, былтыр июль айда иш јок арткан улустың үчинчи үлүзи, 30 күн өткөн кийинде ойто иштей бердилер, арткандары 60 күнниң соңында иш јок улустың списогынан јоголдылар...» Президенттиң айдыжы — андый.

Је США-да бу айалганы статистикадан көргөндө, мындый.

Озолдой «үчинчи үлүзи иштей берди», «арткандары иш-јоктордың списогынан јоголдылар» деген сөстөрдүң учурын көрөли. Керекти чынынча алза, ол улус иш бедреп табарына чөккөнөлө, улусты ишке алар биржага жүрбөй баргандар. США-да андый улустың тоозы 1,6 миллион.

Республиканецтердиң администрациязы башкаруда турган эки жылдың туркунына США-да иш јок улустың тоозы 4,1 миллион кижиге көптөгөн. Ол Сан-Франциско, Чикаго, Питтсбург городтордо јуртаган улустың текши тоозы.

«Экономический кызалан бурулу» деп јанда тургандар айдыжат. Андый болзо, США-ның монополияларының кирелтелери канайып жылдың ла 8 процентке көптөп турган. Экономический кызаландар ишкүчиле јаткандарды кулданып, күчин јип, тоноп турганынан улам болуп турган эмес пе?

«Көп улус ижин удурумга жылытты» дегенин алалы. 1982 жылда июль айда иш јок арткан жүстер мунг тоолу улус бир ай өткөн соңында ойто иштей берди дегени США-ның экономиказы тың бускаланду иштеп, сүреен көп улуста турумкай иш јок болгонын керелейт. Ороондо иш јок улустың текши тоозы 12 миллионды ажа берген болзо, кажы ла айда башка-башка улус иш јок артып јат. Анайдарда, бир айдың бажында иштей берген улустың ордына јаңы жүстер мунг тоолу улус иш јок артып јат. Анайда, США-ның статистиказы чотогоныла болзо, 1981 жылда ороондо бастыразы 23,4 миллион кижиге иш јок артып шыралаган.

«Бежинчи јастыра шүүлте — Американың јакшы жүрүмдү өйлөри өдө берди дегени. Озогы Бириктирген Штаттар телекейде эн јаан индустриальный ороондордың бирүзи болуп азыйгы ла бойы артканча...» — деп, президент айтты. Керек-

ти чынынча алза, Рейганның айдыжында төгүн бары јарт көрүнөт.

1950 жылда США станоктор эдери јанынан капитал бийлеген ороондордо баштапкы јерде турган, телекейде кайылытып турган болоттын 47 процентин кайылткан, јер-үстинде автомобильдер эдип турган кеминин 76 процентин эткен болзо, 1970 жылда США-га капиталистический телекейде кайылткан болоттын јүк ле 20 проценти, эдилген автомобильдердин үчинчи үлүзи келишти, станоктор эдеринде үчинчи јерде болды.

1980 жылда керектер оноң коомойтыды. Ороондо эдилген радиоприемник эмезе өңдү эмес телевизор садып аларга күч боло берди; США-да садылып турган өңдү телевизорлордын 40 проценти, јенил јорыкту автомобильдердин 25 проценти, айыл ичинде тuzаланар электроприбордын 16 проценти өскө ороондордо эдилген болды. Телекейде кайылткан болотто США-нын үлүзи 18,7 процентке, автомобильдер эдеринде 29,2 процентке јетире јабызады. США өскө капиталистический ороондордон јангыс ла текши экономический өзүм аайынча сондоп турган эмес, је анайда ок иштин арбынын бийиктедери, промышленностьтын продукциязын садары јанынанын сондой берди, науканы ла техниканы өскүреринде баштаачы јерде болгонын јылыйтты.

Рейганның: «Эмди калганчы, алтынчы јастыра шүүлте — производство јабызап барып јатканын келер јуук өйлөрдө токтодоло, өрө өңдөйип болбос деп айдышканы. Керектерди чынынча алза: бис кызаланган эмди тургуза айрылып болбогон до болзобус, је айрылып, өрө өңдөйөтөн быжу јолготуруп алдыс». Президенттин айдып турганы — андый.

Је Американың экономисттеринин ортодо Рейганның анайда айдып турганына бүдер улус чыкпай туру деп, США-нын газеттери бичип турулар. Кызаланган айрылып чыгары јанынан президент ле онын администрациязында бийик јамыдагы улус јарлап турган программалардын бирүзи де учына јетире бүтпеди, чокум једим бербеди. Орооннын экономиказынын көргүзүлери кызалан там курчып турганын керелейт.

США-нын промышленнозы бойынын ийдезинин, 69,5 процентин тuzаланат. Көп предприятиелер јабылып, иш јок улустын тоозын өскүрет.

Д. Сортыяков

БАЖАЛЫКТАР

Ленин көргүскен жолло — коммунизмге	3
СССР-динг Аш-курсак аайынча программазы ла оны бүдүрер аргалар	11
Гагариннин жолында	16
Уредү өдүп турганын шиндеери	22
Президенттин айдыжы ла Американын чын керектери	27

СОДЕРЖАНИЕ

Ленинским курсом к коммунизму	3
Продовольственная программа СССР: сущность и пути реализации	11
На Гагаринской трассе	16
Контроль за ходом учебы	22
«Мифы» президента и американская действительность	27

4 акча